

1. ONDERZOEKEN IN EN UIT DE PRAKTIJK

1.1 | Podcasting

Michael Akkers

Hoe kun je leerlingen ook een andere, hybride manier voorbereiden op toetsen? In deze workshop neemt Michael Akkers je mee in zijn ontwerponderzoek naar podcasting: Wat is het, hoe draagt het bij aan het leren van leerlingen? Maar ook: Waar moet je als docent rekening mee houden?

1.2 | Het ontwerpen van gedifferentieerde leerroutes

Remco Poulus

Iedere leerling leert anders. Dezelfde les aanbieden voor een hele klas leerlingen heeft dus niet altijd de grootste opbrengst. Voor een aantal onderwerpen binnen mijn vak (natuurkunde) heb ik leerroutes uitgestippeld voor mijn leerlingen. Ze kunnen kiezen voor een systematische leerroute, ontdekkend leren of een verdiepend programma. Videolessen vervangen de klassikale instructie en in de les werken ze met verschillende opdrachten aan dezelfde leerdoelen. In deze workshop laat ik je graag zien hoe ik dat gedaan heb en wil ik jou uitdagen zelf ook een leerroute uit te stippelen.

1.3 | Hoe kunnen on- en offline onderwijs elkaar versterken?

John van der Kant

Docenten en leerlingen moesten tijdens de eerste lockdown vrij plotseling switchen naar online onderwijs. Nu fysiek onderwijs weer mogelijk is, loont het om na te gaan hoe we het traditionele onderwijs met online vormen kunnen versterken. In deze workshop zoomt John van der Kant in op zijn ontwerponderzoek naar een blended leeromgeving bij Nederlands. Het onderzoek laat zien dat leerlingen meer ruimte ervaren om te versnellen, verdiepen of juist te vertragen, waardoor de docent meer maatwerk kan geven.

1.4 | Presentatie ontwerponderzoek online en fysiek leren

Theo de Rouw

Bij deze presentatie zie je een voorbeeld hoe je gemakkelijk onderzoek kunt doen met leerlingen om leren voor je vak efficiënter te maken: Bijvoorbeeld het kiezen door leerlingen van een optimale combinatie van online en fysieke leeractiviteiten bij biologie.

1.5 | Kritisch leren denken in de les

Deelnemers leeratelier Elzendaalcollege en Metameer

Onder andere door de (social) media krijgen leerlingen te maken met veel verschillende meningen en invalshoeken. Hoe leer je leerlingen om te gaan met de veelheid aan informatie en desinformatie? De deelnemers van het leeratelier 21-22 van Elzendaalcollege en Metameer vinden het belangrijk dat leerlingen hun meningen kunnen afwegen en mogelijk

kunnen bijstellen. In een presentatie tonen zij hun bevindingen en gaan vervolgens met een korte activerende werkvorm met het onderwerp aan de slag.

1.6 | Formatief toetsen? Formatief evalueren? Formatief handelen!

Deelnemers leeratelier Eckartcollege, Maaslandcollege en Zwijsen College

In deze tijd komen de termen 'formatief toetsen' en 'formatief evalueren' veel voor in het onderwijs. Deelnemers van het leeratelier Eckartcollege, Maaslandcollege en Zwijsen College hebben zich er ook mee bezig gehouden. In een interactieve presentatie leggen ze uit hoe ze aan dit thema gewerkt hebben en lichten dit toe aan de hand van praktische voorbeelden, die ze in hun eigen praktijk (zaakvakken, moderne vreemde talen en exacte vakken) hebben toegepast. Een praktische workshop voor wie zelf ook aan de slag wil met formatief handelen.

1.7 | Virtual Reality (VR) ten behoeve van betekenisvol scheikundeonderwijs

Rianne van Dinther

Betekenisvol scheikundeonderwijs zou leerlingen meer kunnen interesseren voor het vak en de connectie met het dagelijkse leven kunnen bevorderen. Een manier om het scheikunde onderwijs meer betekenisvol te maken zou het toepassen van VR kunnen zijn. In een VR-les kunnen leerlingen het dagelijkse leven interactief visualiseren en beleven in relatie met scheikundige concepten. In deze workshop zal ik kort ingaan op de verschillende mogelijkheden van ontwerpen en toepassen van VR-lessen. Daarna kan een begin gemaakt worden met het zelf maken van een VR-les. Breng a.u.b. een mobieltje en laptop mee.

1.8 | Effectiever zelfstandig werken met werkwijzers?

Minke Bakx en Galvin Vredenburg

Uit onderzoek 'leren in corona tijd' bleek dat onze leerlingen behoefte hadden aan meer vakinhoudelijke ondersteuning tijdens het zelfstandig werken. Wij wilden kijken of een ander ontwerp van de werkwijzers kon bijdragen aan effectiever zelfstandig werken. Met vragenlijsten hebben we in beeld gebracht hoe leerlingen (havo4/vwo5) de huidige werkwijzers scheikunde en biologie gebruiken en hoe zij diverse elementen daarin beoordelen. In deze interactieve presentatie willen we ophalen hoe jullie zelf werkwijzers vormgeven en verwachten dat jouw leerlingen die gebruiken. Deze ervaringen zetten we af tegen onze bevindingen, om samen tot handvatten te komen voor werkwijzers die effectief zelfstandig werken stimuleren.

1.9 | Digitale hulp bij leerstrategieën

Henk Koster en Anne-Marie Koskamp

Leerlingen kunnen verschillende leerstrategieën inzetten om zo zelfstandig en soepel mogelijk te leren. Drie leerstrategieën die een beroep doen op cognitieve vaardigheden zijn herhalen, verdiepen en structureren. Deze strategieën helpen de leerling om de vakkennis vanuit het werkgeheugen in het langetermijngeheugen op te slaan. Op het Maaslandcollege hebben we onderzocht in hoeverre digitale hulpmiddelen kunnen helpen bij *herhalen* zoals Quizlet (een app voor het maken van flash cards) en formatieve toetsing via Kahoot, bij

verdiepen door via Magister.me diverse afbeeldingen en YouTube filmpjes aan te bieden en bij *structureren* door het maken van mindmaps op de iPad.

2. ONDERWIJS IN DE PRAKTIJK

2.1 | Alles wat je aandacht geeft groeit: Wat nou als dat positieve aandacht is...?

Margriet Grutters

In deze presentatie vertelt Margriet Grutters, werkzaam op het Elzendaalcollege in Gennep wat *PBS, Positive Behavior Support*, op haar school inhoudt en wat het haar school heeft gebracht. Eén ding is zeker, na afloop vertrek je met een positief gevoel!

2.2 | WON op het Dr. Knippenbergcollege

Chris Sauv 

WON, Wetenschapsori ntatie Nederland, is opgericht om de overstap van vwo naar het wo te verbeteren. Het Dr. Knippenbergcollege behoort tot de groep WON-scholen die binnen de vwo-afdeling hier een aanvulling aan hebben gegeven met het schoolvak *wetenschapsori ntatie*. Door middel van het vak *wetenschapsori ntatie* meten leerlingen zich zowel academische vaardigheden aan als een academische houding. Beiden zijn nodig in het wo. Het heeft een paar jaar geduurd om deze leerlijn te ontwikkelen binnen de school. Tijdens deze workshop vertellen we je graag hoe we deze ontwikkeling hebben doorgevoerd.

2.3 | Jenaplan in het VO...

Roger Jansen

In deze workshop laten we zien hoe het jenaplan-gedachtegoed een mogelijk antwoord kan zijn op de uitdagingen in ons huidige onderwijs. Er zijn veel jenaplan-basischolen in Nederland, maar hoe ziet jenaplan er in het vo uit? We laten zien hoe Metameer Jenaplan Boxmeer dit in de praktijk brengt.

2.4 | Atelier h/v 4 Metameer

Joep Gilissen

Zelfsturend leren maakt het noodzakelijk dat leerlingen eigen keuzes maken. Hiervoor is kennis van de voortgang van het eigen leerproces een voorwaarde. De leerling moet weten waar hij/zij staat ten opzichte van de te realiseren leerdoelen. Door leerlingen feedback te geven op hun leren krijgen leerlingen zicht op waar ze staan ten opzichte van de realiseren doelen. Ze weten waar ze staan, waar ze naar toe op weg zijn en wat ze nog moeten doen. De lessen van de vakken in havo en vwo bovenbouw op Metameer zijn verdeeld over hoorcolleges, werkcolleges en atelieruren. Voor elk vak is er een hoorcollege, een werkcollege en - als het vak meer dan twee lessen heeft - een atelieruur. In de hoorcolleges wordt er geleid gewerkt, in de werkcolleges begeleid en in de ateliers zelfstandig. Tijdens de verschillende lessen begeleiden en coachen docenten en mentoren de leerlingen naar meer zelfsturing.

2.5 | Hoogbegaafd uitgedaagd in de Xg-klas

Carla Blank en Eveline Vermeulen

In deze workshop nemen we je mee in het onderwijs dat we hebben ontwikkeld - en nog steeds aan het ontwikkelen zijn - voor hoogbegaafde leerlingen. Hoogbegaafde leerlingen kunnen op heel veel gebieden heel succesvol zijn en zij verdienen een leeromgeving waarin hun ontwikkeling optimaal verloopt en waarin hun capaciteiten optimaal worden benut. We belichten de keuzes die we maken in uitdagend onderwijs en coaching. We hopen dat jij en wij door deze workshop met nieuwe ideeën naar huis gaan! Meer informatie: <https://carolus.nl/onderwijs/xg-klas>.

2.6 | De nieuwe leerweg in het vmbo, wat houdt het in?

Roel van der Sloot

Wellicht heb je er al wel iets over gehoord? De gemengde en theoretische leerweg binnen het vmbo worden samengevoegd tot één nieuwe leerweg. Alle leerlingen in deze nieuwe leerweg volgen dan, naast avo-vakken, een praktijkgericht programma. Veel pilotscholen zijn inmiddels gestart met het uitvoeren één van deze praktijkgerichte programma's. Docent Roel van der Sloot ontwikkelt het vak *Technologie & Toepassing* op het Fioretti College Veghel. In deze workshop zal hij ingaan op de laatste ontwikkelingen rondom de nieuwe leerweg én welke interessante kennis en ervaringen er inmiddels zijn opgedaan binnen de school.

2.7 | Het Domeinonderwijs onder de loep

Pascale Promper

Met Domeinonderwijs biedt het Dr. Knippenbergcollege een optimale aansluiting vanuit het po met innovatief en eigentijds onderwijs. Het daagt leerlingen uit, laat ze in actie komen en zorgt ervoor dat ze het beste uit zichzelf halen met leerlabs, ateliers en de kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde. Over al die activiteiten heen is er oog voor mondiaal burgerschap en de persoonlijke vorming van iedere leerling (Eidhof, 2020). Met de werkwijze wil het Domeinonderwijs de motivatie en zelfregulatie met 'diep leren' bevorderen door leerlingen meer zelfstandigheid te geven, meer keuzes te laten maken en ze zelf op onderzoek te laten gaan. Daarnaast probeert het Domein-team met authentieke opdrachten de praktijk 'binnen de school te halen' (Koopman et al., 2017; Thijs, Visser & Van der Hoeven, 2014). Nieuwsgierig geworden? Pascale Promper vertelt je graag meer tijdens haar workshop over het Domeinonderwijs!

2.8 | Robots inzetten voor aanleren van 21^e-eeuwse vaardigheden

Joris de Graaf

Robots inzetten voor het aanleren van 21^e-eeuws vaardigheden: *De Roboticaleerlijn op het Zwijzen College*. Op het Zwijzen komen leerlingen in de brugklas in aanraking met robotica in de vorm van de First Lego-league. De doorlopende leerlijn eindigt in een traject waarbinnen leerlingen samen met studenten van de Fontys onder de noemer Team Rembrandts strijden met teams uit de gehele wereld in een roboticawedstrijd. Tijdens de presentatie kom je alles te weten over hoe we ons onderwijs aan leerlingen verrijken middels robotica.

2.9 | Een kritische blik op het vak Nederlands in de bovenbouw

Irene Jansen en Ramon Groenendijk

Op basis van de huidige stand van zaken rondom het schoolvak Nederlands hebben we kritisch gekeken naar ons curriculum. Vorig jaar zijn we in vwo 5/6 gestart met een herindelings van het pta, waarbij de normaal gesproken vaak geïsoleerde vaardigheden nu samen, in een overkoepelend domein, aan bod komen. Hierbij hebben we ons gebaseerd op de domeinen binnen de Neerlandistiek.

2.10 | Technologie & Toepassing: van idee tot realisatie

Jeroen Weerts

Hoe mooi is het om een nieuw vak vorm te mogen geven! Een vak met ruime kaders en een breed curriculum. In deze interactieve presentatie neem ik jullie mee in het verhaal van *Technologie & Toepassing* op Metameer (locatie Stevensbeek). Denk hierbij aan vragen als: Hoe begin je?, Hoe stel ik een bevlogen vakgroep samen?, Hoe overtuig ik bedrijven om mee te doen?, Wat wil ik in een Techlab hebben? en Hoe maak ik leerlingen medeverantwoordelijk voor het onderwijs? Dit alles wordt ondersteund door *good practises* van (oud-)leerlingen.

2.11 | Verbinding tussen het lesprogramma en het bedrijfsleven over circulariteit

Esther den Blaauwen

Esther den Blaauwen, docent economie aan het Maaslandcollege, ontwierp een programma dat te gebruiken is voor de vakken economie en bedrijfseconomie in de bovenbouw. Het is eventueel nog uit te breiden met andere vakken. De kern is dat leerlingen met een andere bril leren kijken naar circulair ondernemen. Dit gebeurt onder andere door de lesstof direct te verbinden met de praktijk aan de hand van een bedrijfsbezoek. Tijdens dit bezoek presenteert de onderneming haar visie op circulariteit. Op welke wijze kun je een bedrijfsbezoek leerzaam en waardevol maken voor de leerling? Deze workshop kan je daarbij inspireren.

3. COACHEN EN BEGELEIDING

3.1 | Didactisch Coachen - hoge verwachtingen omzetten in gedrag

Alwi Euverman

In deze workshop gaan we direct aan de slag met het oefenen van feedback geven en vragen stellen, de kern van Didactisch Coachen. Ook krijg je een eerste ervaring in welke processen er gaan spelen als jij iets nieuws gaat leren. Iets wat we elke dag verwachten van onze leerlingen. Didactisch Coachen is het hebben van hoge verwachtingen over het leren van je leerlingen door dit in gedrag om te zetten via feedback geven en vragen stellen. In verschillende wetenschappelijke inzichten over wat een significant effect heeft op het leren van leerlingen staan feedback geven en vragen stellen hoog in de ranglijsten (zie bijvoorbeeld John Hattie en ook de NPO Menukaart). Leren feedback geven is dus de moeite waard!

3.2 | Project leerling- en studentalert

Mitchel Heesakkers

Het project *leerling- en studentalert* houdt zich bezig met het geven van voorlichting aan zowel leerlingen, docenten als ouders/verzorgers over jeugdcriminaliteit en uitbuiting. Het is ontzettend belangrijk om iedereen die betrokken is bij de ontwikkeling van de jongeren bewust te maken van de aanwezigheid en de gevaren van jeugdcriminaliteit en uitbuiting. Mitchel Heesakkers is leraar aan het Maaslandcollege. Als ambassadeur van project *leerling- en studentalert* geeft hij tips en biedt hij handvatten waarmee jeugdcriminaliteit en uitbuiting kan worden herkend, aangepakt en - in het beste geval - voorkomen.

3.3 | Seks, seksualiteit en diversiteit in het onderwijs

Lobke van Bussel

Seks, seksualiteit en diversiteit zijn drie belangrijke aspecten in het puberleven. In deze workshop laat Lobke van Bussel, docente op het Maaslandcollege, de deelnemers zien hoe je seks en seksualiteit bespreekbaar kunt maken en hoe je in je school diversiteit kunt vieren en kunt laten zien dat iedereen er mag zijn zoals hij/zij is.

3.4 | Migratieachtergrond, minder snel een diploma?!

Daniel Suitela

Leerlingen van het Zwijsen College met een migratieachtergrond zakken relatief vaker voor de centrale examens dan leerlingen zonder migratieachtergrond. Dit is ook een landelijke kwestie. Hoe is dit te verklaren en wat zijn mogelijke opties om dit probleem aan te pakken? Met deze vragen gaan we aan de slag tijdens de workshop!

3.5 | Leerling-arena

Luuk Nieuwenhuis

Als je dit een keer hebt gedaan, wil je zeker meer. Waarom? In een leerling-arena luisteren leraren 20 minuten lang stil naar wat hun leerlingen willen delen. En daarna willen de leraren aan de slag, met nog meer begrip, inzichten en overtuiging. Gek is dat eigenlijk. Want zo'n leerling-arena is zo simpel. Je bedenkt als lerarenteam een aantal vragen die je wilt stellen aan de leerlingen. Dan nodig je 7 of 8 leerlingen uit en vormt twee cirkels. De leerlingen zitten in een kring en de leraren zitten daaromheen. Tijdens deze workshop geef ik uitleg over de arena als middel om goede gesprekken te voeren. Daarnaast zal ik ook aangeven dat een arena goed te gebruiken is voor directie en personeel. De arena komt van Stichting Leerkracht.

4. PROFESSIONELE ONTWIKKELING

4.1 | Kunnen leraren leren zonder dure, externe bureaus?

Twan van de Wetering en Ramon Groenendijk

Bij traditionele professionalisering in het onderwijs worden (duurbetaalde) externen de school ingevlogen om leraren te helpen hun lessen te verbeteren. Hoewel er de laatste

jaren op sommige scholen stappen gezet zijn om de professionalisering van leraren beter aan te laten sluiten bij hun wensen, is het nog vrij zeldzaam dat zij daarin zelf het voortouw nemen. Middels kleine professionele leergemeenschappen gaan we tijdens het huidige schooljaar op het Fioretti College en het Zwijsen College proberen geïnteresseerde leraren de regie te geven, doordat ze zelf een probleemanalyse doen en op basis daarvan hun lessen gaan aanpassen en vervolgens de opbrengst evalueren.

4.2 | 90 min. | Begeleiding met behulp van video-opnames en beeldcoaching

Marianne Bouwhuis

Beeldcoaching gaat over het ontvangen, verzenden en interpreteren van beelden van jezelf en anderen. Dit kan zijn via video's, maar denk ook aan waarnemingen en ervaringen van het eigen lichaam. Tijdens deze workshop neemt Marianne Bouwhuis je mee in de kracht van het begeleiden met behulp van van video-opnames. Hoe gebruiken we beelden om de echte kracht van beeldcoaching naar voren te brengen, namelijk het voeren van de dialoog? Met behulp van verschillende werkvormen (gekoppeld aan beeldmateriaal), maak je kennis met het creëren van ruimte, waarin de ander zich mag bewegen tot de leraar die hij wil en kan zijn.

4.3 | Do's & Don'ts bij de begeleiding van startende leraren

Koen van Boxtel en Mieke van Dijk

Een goede start in het vak van leraar is belangrijk om startende leraren ertoe te bewegen in het onderwijs te blijven werken en zichzelf een leven lang te ontwikkelen binnen hun beroep. Vanwege het oplopende lerarentekort is het nog noodzakelijker geworden om startende leraren op een adequate wijze te begeleiden in deze kwetsbare periode van hun loopbaan, om uitval te reduceren. In deze workshop krijg je inzicht over de wijze waarop je de startende leraar op een zinvolle, concrete en haalbare wijze kunt begeleiden in de eerste fase van zijn/haar loopbaan, gericht op zijn persoonlijke en professionele ontwikkeling. We gaan actief aan de slag, waarbij we op de volgende aspecten van het begeleidingstraject dieper ingaan, oftewel de Do's & Don'ts tijdens het begeleidingstraject en de verschillende rollen in de inductiefase. Daarnaast neemt Koen je als ervaringsdeskundige mee in wat hem het afgelopen eerste jaar als leraar tijdens het inductietraject heeft geholpen en wat juist niet. De workshop is bestemd voor iedereen in de school die met startende leraren werkt, zoals de lerarencoach, de P&O medewerker of een leidinggevende.

4.4 | Cliftonstrengths: van rapport tot actie

Henk Westerveld

Metameer heeft, als één van de eerste onderwijsorganisaties in Nederland, geïnvesteerd in het ontwikkelen van alle medewerkers met behulp van de CliftonStrengths. Iedereen die op Metameer werkt, krijgt de mogelijkheid om de unieke talenten van zichzelf te leren kennen. Het CliftonStrengths assessment geeft waardevolle inzichten in hoe je jouw talenten kunt omzetten in je sterke punten. Alleen het lezen van je rapport is niet voldoende. Door verdiepende gesprekken te voeren ontstaan nieuwe inzichten die je helpen jouw talenten te richten op de dingen die jij wilt bereiken. Deze workshop helpt je nieuwe ideeën en inzichten op te doen.

4.5 | De lerende leraar en de AOS

Corry Kocken

Voor het leren van het beroep van leraar is de beroepspraktijk belangrijk. In de scholen van de AOS Noordoost-Brabant zijn al jaren heel veel collega's uit die praktijk bezig met het opleiden en begeleiden van aanstaande collega-leraren en van startende leraren. Met elkaar hebben we hier een duidelijke visie op ontwikkeld en krachtige uitvoeringsvormen bedacht, die aansluiten bij de verschillen die er bij lerende mensen nu eenmaal zijn. In deze workshop gaat programmadirecteur Corry Kocken met de deelnemers in op de vraag welke betekenis de AOS kan hebben voor iedere lerende leraar, ongeacht de loopbaanfase waarin hij/zij verkeert.

5. ONDERWIJSONDERSTEUNING (VOOR OP EN OOP)

5.1 | 90 min. | Collega's in ondersteunende diensten in de schijnwerpers

Ad van Acht

Als er gesproken wordt over het onderwijs staat het beroep van de leraar meestal centraal, maar om tot goed onderwijs te komen, is het team van onderwijsondersteuners onmisbaar. Zij spelen - vaak op de achtergrond - een belangrijke rol in de schoolorganisatie. In deze interactieve en inspirerende workshop gaat Ad van Acht samen met onderwijsondersteuners in verschillende rollen in gesprek over hun onmisbare rol in het grote geheel van de school en de uitdagingen die zij daarbij hebben. Ad van Acht was de afgelopen zes jaar directeur Bedrijfsvoering van een middelgrote school voor voortgezet onderwijs. Hij was verantwoordelijk voor een aantal ondersteunende diensten, zoals conciërgerie, leerlingenadministratie, financiële administratie, facilitaire zaken en ICT. Vanaf dit schooljaar houdt Ad zich bezig met interim- en adviesopdrachten.

5.2 | 90 min. | Werken met leerling-acteurs

Marlou Mellendijk

Hoe reageer je op leerlingen die onrustig zijn in de pauze? Hoe spreek je een groepje aan dat rotzooi achterlaat? Hoe pak je storend gedrag aan? Hoe spreek je leerlingen aan op ongewenst taalgebruik op het schoolplein? Overwicht is zo vanzelfsprekend nog niet! De insteek voor deze middag is heel praktisch: We spelen verschillende schoolsituaties na waarbij jij kan oefenen en experimenteren. De situatie kan elk moment stopgezet worden, waardoor er hulp, feedback of advies mogelijk is. Wat werkt wel en wat werkt niet? Dit proces wordt zorgvuldig begeleid en we werken in een veilige setting aan specifieke leerpunten, zoals uitstraling, stemgebruik, energiedosering en non-verbale communicatie. De meerwaarde van het gebruik van de leerling-acteurs is dat zij feedback geven vanuit hun eigen leeftijdsgebonden perceptie en dat de situatie realistisch is. Het voelt heel echt!